List 45. **NOVICE** Tečaj L.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blašnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 4. novembra 1892.

Politiški oddelek.

Moč Avstrije.

Nemški in madjarski listi dosledno črnijo avstrijske Slovane kot panslaviste, ki delajo le na razpad države. Vsako nepremišljeno besedo kacega slovanskega lista ali pa kacega slovanskega zastopnika po svoji navadi zasukavajo, da bi le dokazali svetu, kako nevarni da smo državi Slovani. Ko se je nedavno mladočeški poslanec Eim v delegaciji oglasil proti tridržavni zvezi, bili so zopet nam nasprotni listi polni panslavizma.

Ta pisava nasprotnih listov je nam Slovanom že mnogo škodovala. Višji krogi na Dunaji imajo vsled tega vse napačne pojme o nas in zmatrajo napredek slovanstva v Avstriji za nevaren obstanku države. Zato se pa pri nas od višje strani povsod pospešuje germanizacija, na oni strani Litve pa madjarizacija. Tako celo vojno ministerstvo pospešuje počenjanje nemškega „Schulvereina“, ustanavljujoč v slovanskih krajih nemške ljudske šole, katerih ne pohajajo le častniški otroci, temveč tudi drugi otroci.

Nemci in Madjari pa pri tem, ko vse gleda le na nas, faktično razširjajo ideje pogubne naši državi. Nas obrekujejo le zaradi tega, da tem ložje nadaljujejo svoje državi sovražno početje. Prav podobni so tatu vpijočemu: „Primite ga, primite ga!“ V zadnji številki našega lista smo omenili, da je vlada razpustila mestni zbor v Liberci, ker je preveč očitno kazal svoje prusofilstvo. Danes lahko omenimo, da se kaže sedaj, da v Liberci ni nobene odločno avstrijske stranke izimši Čehi. Tamošnji liberalci, ki so se tako radi ponašali s svojim avstrijskim patrijotizmom, se ne upajo sedaj pokazati na površje in se po robu postaviti prusofilom, temveč mislijo celo nemškonarodni stranki pomagati, da zopet dobi večino v mestnem zboru in nadaljuje svoje prusofilske agitacije.

V Liberci se je očitno izrekala že želja, da se Liberec zjedini z materjo Germanio. Kak krik bi bil, ko bi kak Slovan izrazil željo, da se kak kos Avstrije pridruži Rusiji. Ko se je v nemški Liberci izrekla podobna želja, nemški liberalni listi lepo molčé, ali pa še to opravičujejo! Kam je sedaj ves avstrijski patrijotizem, katerega tako radi kažejo, kadar velja nas počrniti. Motili bi se pa, ko bi mislili, da je le Liberec okužen pruskega duha. Vsi nemški kraji severne Češke so že nalezli se te bolezni. Duh, ki vlada v Iglavi je ravno tak kakor v Liberci. Vlada bode imela dovolj dela, predno naredi konec prusofilstvu.

Madjari sicer ne teže, da bi se pridružili kaki drugi državi, ker nimajo nobenih pravih sorodnikov v Evropi. Duh, ki pa veje na Ogerskem, pa vendar ni prijazen Avstriji. Vedno očitneje kažejo, da bi se radi popolnoma odcepili od Avstrije. Nekateri bi bili zadovoljni, da ostane cesar še ogerski kralj, veliko jih je pa, ki v srci celo žele, da bi Ogerska bila tudi v tem oziru popolnoma ločena od Avstrije.

Pri mnozih prilikah so Madjari že očitno pokazali, po čem da teže. Zoprne so madjarskim prevzetnežem črnožolte zastave. Naravnost sovražni so pa Madjari skupni vojski. V skupni vojski vidijo namreč glavno oviro vresničenja svojih srčnih želj. Opozicija se pri vsaki priliki v zbornici zaletava v skupno vojsko in zahteva posebno ogersko vojsko z madjarskim poveljstvenim jezikom.

Posebno jasno se je to pokazalo zadnje dni. V zbornici je bila huda debata o programu odkritja honvedskega spomenika. V Budimpešti so postavili namreč spomenik honvedom, ki so 1848. in 1849. l. pali v boji proti Avstriji. Cesar je dovolil, da se odkritja tega spomenika udeležé tudi zastopniki skupne vojske in položé venec nanj, zato pa honvedi iz 1848. in 1849. l. ovenčajo Hentzijev spomenik. Hentzi se je tedaj bojeval proti puntarskim Ogrom. Temu se je pa vprla vsa opozicija in pri tem so zopet strašno zabavljali proti skupni vojski. Posebno se je odlikovala še zmerna opozicija, ki navadno hlini svojo udanost kralju. Kričači so dosegli svoj namen. Odbor za honvedski spomenik se je prestrašil in odložil

slavnost. S tem je najbrž preprečeno venčanje Hentzijevega spomenika po honvedih.

To venčanje je imelo napraviti nekako spravo mej skupno vojsko in madjarskim narodom. Opozicija pa neče ničesa slišati o taki spravi in se je uprla. Skupna vojska predstavlja nekako skupno državo in to skupno državo pa iz vsega srca sovražijo Madjari. Da se skupnost države bolj ne utrdi, moralo je izostati venčanje Hentzijevega spomenika. Vladna stranka je sicer zagovarjala slavnostni program, kakoršnega je vlada dogovorila z vladarjem, ali to zagovarjanje je bilo nekako prisiljeno, nikakor ni šlo od srca. Položaj je bil tak, da je bilo celo dvomljivo, če se dobi večina, ko pride do glasovanja. Kdo ve, če vlada sama ni namignila honvedskemu odboru, da slavnost odloži, da tako v zbornici ne pride do glasovanja.

Dogodka v Liberci in Budimpešti napravila sta kaj neugoden vtis v višjih krogih. Ta vtis mora biti tem neugodnejši, ker niti v Avstriji mej Nemci, niti na Ogerskem mej Madjari ni stranke, ki bi se upala resno upreti državi nasprotnim elementom. Nemški liberalci čutijo, da so se jim že tla tako omajala pod nogami, da se ni varno do dobrega spreti z nemškimi nacijonalci. Plener sam je popolnoma odvisen od prusofilskih elementov. Na Ogerskem pa vladna stranka tudi nima prave zaslombe v narodu. Da so volitve svobodne, bi najbrž ne sedel noben vladnih pristašev v zbornici.

Mej avstrijskimi Nemci in Madjari je ljubezen do skupne avstrijske države že jako oslabela. Zaradi tega pa ta dva naroda nista nikakor več zanesljiva opora državi. Želeti je le, da višji krogi za časa spoznajo to resnico in drugod poiščejo opore. Taka zanesljiva opora pa morejo biti le toliko sumničeni in obrekovani Slovani. Ti so jedin faktor, ki se more vpreti nemškim in madjarskim državi nasprotnim težnjam. Treba je le, da višji krogi pomagajo Slovanom na noge. Slovani so že večkrat rešili državo in utegnejo še priti časi, ko bode država morala apelovati na njih zvestobo. Zaradi tega je pa treba gledati, da slovanski živelj ostane trden in močen, ker od tega je zavisna moč Avstrije.

Pismo iz Amerike.

New York 16. oktobra 1892.

Krištofa Kolumba najditelja Amerike je bil pretekli teden. Človek res misli, da sanja, ako je videl in slišal, kar se je godilo in vršilo v slavo in spomin tega velikega italijanskega mornarja v New Yorku — metropoli Amerike. Pokazal je ta teden, da Amerikan vkljub njegovim dirjanjem za dolarjem je v stanu se popeti do kaj višjega in postaviti ves svoj um in bogastvo za stvar, katera mu ne nese nobenega neposrednega dobička. Štiristoletnica iznajdbe Amerike po Kolumbu se je obhajala Bog ve na koliko krajih zemlje — pa gotovo nikjer tako sijajno in pristojno kakor v New Yorku. To je pa tudi naravno. Nobeden kraj, nobeno mesto tako živo in velikansko ne dokazuje imenitnosti te iznajdbe kakor ravno dva milijona prebivalcev obsegajoče in miljarde milijonov dolarjev vredno mesto New York.

V soboto 8. t. m. se je začel praznovati ta veliki zgodovinski dogodek iznajdbe Amerike tukaj v New Yorku. Ta dan že je bila vsaka ulica, vsaka hiša, da vsako okno olepšalo z zastavami in drugim lišpom. Z zvezdami obsuta severoamerikanska zastava je vihrala v družbi italijanske in španjske družice, kamor se je oko obrnilo Na stotine palač in hiš je bilo od zemlje do strehe ogrnjenih kakor v praznično živobarveno obleko in pogled skoz vsako ulico je bil čaroven. Pač kakor dolgo svet stoji, se nobeno mesto ni tako sijajno, tako bogato okinčalo, kakor se je prvo mesto amerikansko za to priložnost. Na stotine dolarjev so posamični hišni posestniki potrošili za okinčanje svojih domov. Mestno glavarstvo je dalo napraviti na primernih krajih tribine, slavoloke i. t. d.

Kakor sem gori omenil, se je praznovanje začelo v soboto 8. t. m. To se pač radi tega naredilo, ker je na ta dan židovski „Sabbath“ (nedelja). Židi so v Ameriki veliki faktor postali, s katerim se mora računiti. Ni čuda da so v vseh sinagogah ali židovskih cerkvah rabini (duhovni) spominjali svoje poslušalce, da židi imajo posebni uzrok Bogu hvaležni biti, da je bila Amerika iznajdena. Nikjer na svetu nimajo židi toliko svobode in pravic kakor tukaj. Amerikanski narod nima predsodkov proti židom kot drugovernikom i. t. d. To je vse res — ali meni se zdi, da židi so začeli tukaj (kakor poprej na celem svetu) to zlorabiti in nedolgo bode, da bode svet tudi v Ameriki čul klic hep! hep! (To je stari bojni krik v proti-židovskih vstankih.)

V nedeljo 9. t. m. so v vseh kristjanskih cerkvah duhovni vernikom na srce pokladali dobroto, katero je Bog poklonil človečanstvu, da je bila po Kolumbu Amerika iznajdena. Ni treba posebno omeniti, da je posebno katoliška cerkev praznovala ta dan slave katoliške cerkve, katere vdani sin je bil Kolumb. Iskreno, živo hrepenenje divjake nepoznatih dežel privesti v osrečajoče, rešilno zavetje, edino zveličajoče katoliške cerkve je bil vir iznajdbe Amerike.

Na ponedeljek 11. oktobra se je začelo praznovanje s tem, da je 30 (trideset) tisuč šolskih otrok v paradi koračilo — na njih čelu Prant, župan new yorški — skoz poglavne ulice mesta. To jih mora viditi človek te frkoline amerikanske! Navadno polni muh in živega srebra so ti mladenči največje republike na zemlji, korakali ponosno, glavo po konci in bistrih pogledov mimo ljudstva, katerega število je bilo na sto tisuče in katero ni bilo nikdar trudno „Young America“ (mladi Ameriki) svoje dopadajenje s „hurrah“ pokazovati. Med „Young Americo“ je bilo tudi 300 indijanskih mladenčev in 80 indijanskih deklin — rujavo-rudečih krepkih potomcev plemena, katerega je našel Kolumb pri svojem priplavu v Ameriko. (Konec nasl.)

Politični pregled.

Državni zbor snide se jutri in že v prvi seji predložil mu bode finančni minister državni proračun. Minister bode zahteval tudi letos okrajšanje obravnavanje budgeta. Ko bi pa zbornica ne dovolila okrajšanega obravnavanja, bode pa minister zahteval, da se vladi dovoli pobirati davke do 31. maja na podlagi letošnjega proračuna. — Imenovano je 21 novih članov gospodske zbornice, mej temi so pa le štirje Slovani. Deset novih članov gospodske zbornice pripada levici, le šest je konservativnih, štirje bodo pa pristopili tako imenovani srednji stranki. To imenovanje je zopet jasno pokazalo, da jadramo vedno bolj na levo stran.

Deželni zbori se snidejo po Božiču. V češkem deželnem zboru pridejo zopet dunajske punktacije na vrsto. Nemški listi od vlade zahtevajo, naj deželni zbor razpusti, če se bode še ustavljal spravi. Vlada pa najbrž tako daleč ne bode hotela iti, ker bi ne bilo lahko dobiti večino za spravo, dokler se konservativni veleposestniki drže sedanje politike.

Sveti križ v šoli. — V vseh krščanskih krogih avstrijskih je bilo vzbudilo veliko nevoljo to, da je na željo nekega ministerskega uradnika, se bilo na neki šoli na Dunaji prepovedalo otrokom glasno delati križ. Dotični predlog se je sicer preklical, ali s tem se pa žaljenju krščanskega čustva vendar še ni popolnoma zadostilo. Treba bi bilo šolske postave tako predelati, da bi kaj tacega več ne bilo mogoče. Dotični uradnik, ki je s svojo pritožbo bil dosegel omenjeni ukaz, je v učnem ministerstvu in je rojen žid. Da je pa mogel vzeti neko katoličanko, se je dal proglasiti za brezverca in hčer pa odgaja v protestantski veri. Da je brezverec v učnem ministerstvu je pač malo čudno. Govori se, da je za gori omenjeni ukaz vedel učni minister, ali ga ni razveljavil, dokler se niso oglasili katoliški listi.

Nemški nacijonalci bodo predlagali v državnem zboru, da naj se zahteva od vlade, da takoj prekliče razpust liberškega mestnega zbora in prejšnji mestni zbor zopet postavi v svoje pravice. Obrnili se bodo do vseh liberalnih strank, da bi podpirale njih predlog, ali mi mislimo, da velike podpore ne bodo dobili.

Ogersko. — Da pride do ministerske krize, je skoro gotovo. Sedanji ministerski predsednik je zgubil vse zaupanje v višjih krogih, ker je krono napak poučil o mišljenji madjarskega naroda. Njegov naslednik bode baje sedanji skupni finančni minister Kallay. Na Kallayevo mesto pa menda pride Plener. Posebno Taaffe deluje na to, da bi Plenerju dali kako višjo službo, ker mu že nadležen postaje. Ponujali so mu že predsedništvo skupnega državnega računištva, pa je to mesto bil odklonil na željo nekaterih židovskih krogov. Sedaj se pa misli, da bi Plener se več ne branil prevzeti kake take službe, posebno ker borzijanci tudi nimajo več toliko povoda ga odgovarjati, ker je vrejenje valute že sklenjeno. Avstrijski Slovani ne bodemo žalovali, če Plener zgine iz parlamentarnega življenja. On je nam že dosti škodoval. Levica bode ž njim dosti zgubila, ker tudi v njenih vrstah dobri parlamentarci niso gosto sejani.

Vatikan. — Glede imenovanja škofov na Francoskem, se francoska vlada in Vatikan še zdaj nista sporazumela. Praznih je devet škofovskih sedežev, doseglo se je pa še-le glede treh sporazumljenje. Glede imenovanja ostalih šestih škofov še ni prišlo do sporazumljenja. Ker so tudi glede imenovanja kardinalov na Francoskem in Nemškem različna mnenja in ker tudi v Avstro-Ogrski glede imenovanja škofov in kardinalov ne vlada najlepša edinost, se konzistorij najbrže ne bo še meseca decembra sešel temveč še-le meseca februvarija.

Nemčija. — Večinoma vsi nemški listi pišejo proti novi vojaški predlogi. Ker pišejo proti predlogi listi, ki veljajo za organe večjih strank v zbornici, je sploh mnenje, da predloga ne bo prodrla. — Državni zbor je sklican na dan 22. novembra. — Katoliški centrum namerava v zbornici predlagati, da se razveljavi jezuitski zakon. Kakor vojaška predloga provzročila bo tudi ta zadeva burne debate. — Grajsko cerkev v Vittenbergu, na katere vrata je Martin Luther pred 375 leti, to je dne 31. oktobra l. 1517, pribil 95 tez in tako pričel z reformacijo, so vso prenovili. Minoli pondeljek kot spominski dan, se je cerkev v navzočnosti nemškega cesarja in drugih knezov slovesno izročila zopet svojemu namenu.

Bolgarija. — Narodno sobranje otvorilo se je slovesno minoli teden. V prestolnem govoru se z zadovoljstvom naglaša, ga bolgarska dežela očividno v vsem napreduje, da z bolgarskim narodom simpatizujejo tudi drugi narodi, oziroma njih vlade. V dokaz temu lep vzprejem knezov pri avstrijskem cesarji in angleški kraljici. Tudi Turčija naklonjena je Bolgariji; to priča vzprejem ministerskega predsednika pri sultanu in od Turčije k otvorjenju razstave v Plovdivu poslani komisar. Razstava v Plovdivu dokazuje marljivost Bolgarov. Za grajenje železnic in pristanišča v Burgasu najelo se je posojilo 145 milijonov frankov, katero posojilo se ima od sobranja še potrditi. Vlada bo gledala na to, da povzdigne domačo industrijo. Poslanci so pri prihodu in odhodu kneza navdušeno pozdravljali.

Francija. — Razpor mej delavci in delodajalci v Carmouxu razsodil je ministerski predsednik Loubet. Calvignac se zopet vzprejme v delo pri premogovski družbi, ali ostane na dopustu, dokler bode župan. Drugi delavci se tudi razun dveh, katera je obsodilo sodišče, vzprejmo zopet v delo. Potemtakem bi bil torej toli pogubonosni štrajk končan, ko bi radikalci in socijalisti ne bili začeli hujskati delavcev, da naj ne gredo na delo. Všeč jim namreč ni, da Loubet ni pomilostil zaprtih delavcev. Stvar prišla bo v zbornici najbrže zopet v razgovor in to pot se bode vlada težko srečno izmotala iz zadrege.

Španija. — Pri mestni upravi v Madridu prišli so na sled velikim nerednostim. Vlada, ki je že dlje časa to vedela, ni ukrenila ničesar. Zdaj prebivalstvo govori, da je vlada podpirala sleparije pri mestni upravi. Ministri glede nadaljnega postopanja v tej zadevi niso jedini. Nekateri bi radi, da se vsa stvar kako potlači, kar seveda ne bo šlo tako lahko. Mogoče je celo, da vsled tega pade ministerstvo.

Obrtnija.

Nekoliko o našem orodji.

(Dalje.)

Obrtniško orodje delimo na razne načine. Nam zadošča, ako si ga ogledamo z dveh stališč. Jedna vrsta orodja nam rabi, da dotični materijal razcepimo, razparamo ali razplatimo v manjše kose, z drugo vrsto pa dajemo tem kosom potrebno obliko. Tako moremo ločiti razkolno orodje in tvarivno orodje.

Vsako orodje, s katerim režemo, ima v obče klinasto podobo. Dve ploskvi klina se stikata v jedni črti, kateri pravimo ojstrina (Schneide, Schneidelinie). Kot, ki ga tvorita klinovi ploskvi, se zove kot ojstrine (Zuschärfungswinkel). Pri vsakem rezalnem orodji moramo nadalje gledati tudi na rezalni kot (Schneidewinkel), to je oni kot, ki ga dela zgornja plat klina z ono merjó, v kateri orodje potiskamo v materijal. Klin tem ložje rine v les ali pa v kovino, čim manjši je rezalni kot. Končno razločujemo še na tako zvani nastavni kot (Anstellungswinkel), to je kot, ki ga tvori spodnja stranica klina z ono merjo, v kateri potiskamo orodje.

Vsi opisani kotje morajo biti v določenem razmerji, ako hočemo orodje in moč popolnoma izkoristiti. Pri lesnem orodji naj meri kot ojstrine 18°—20°, pri kovnem železu 51°, pri litem železu ravno toliko, pri bronu 66°. Nastavni kot se giblje med 3°—15°. Če je kot ojstrine majhen, je orodje jako kočljivo; rado se zlomi in skrha. Zato pa čestokrat odrežemo ojstrino na pošev, tako da ne stoji pravokotno na mer gibanja, temveč da tvori ž njo majhen kot. Vsled tega je delujoči kot ojstrine zmanjšan, vpor materijala se ložje zmaga, ker klin ne prime vsega ovirka na jedenkrat, temveč ga jemlje polagoma. Trska se potem tudi ne zvija med istima dvema

*

paralelnima ravninama, ampak zvije se kakor vijak; vsled tega pa ložje uide na stran in dela orodju manj ovir.

Če postane rezalni kot skorej 90°, potem orodje ne reže; ampak striže; če je kot jednak 90° ali pa večji, potem orodje strže. Za lesno orodje taki koti ne pridejo mnogo v poštev, pač pa pri kovinskem obdelovanji.

A naj orodje uže reže, striže ali pa strže, brez gibanja se to ne more zgoditi; gibati se mora ali orodje samo ali pa obdelovani kos. Orodje giblje človeška roka neposredno, kakor n. pr. pri šilu, posredno, kakor n. pr. pri obliči ali pa s pomočjo posebne mašine, katero žene človeška ali pa kaka druga natorna sila. Učinek je vedno isti. Ker pa je odvzeta trska malokdaj dovolj široka in debela, zato se mora orodje večinoma gibati v dveh merah: jedna je paralelna z dolžino trske, druga pa z debelino ali pa širino trske. Prvo gibanje se imenuje glavno ali delavno gibanje (Haupt- oder Arbeitsbewegung), drugo napredovalno ali prestopno gibanje (Fortrückungs- oder Schaltbewegung). Obojno gibanje je vztrajno ali pa se vrši v posamičnih sunkih. Ako imenujemo obdelovani kos K, orodje O, potem so mogoče nastopne kombinacije:

1.) K tvori glavno, O prestopno gibanje.
2.) O „ glavno, K „ „
3.) O „ glavno in prestopno gibanje, K miruje.
4.) K „ glavno in prestopno gibanje, O miruje.

(Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Črtice za čebelarje.

XI.

Pomladi in jeseni, ko je slaba béra v gozdih, na poljih in travnikih se pripeti, da čebele gredó med krast v druge panjeve in druge ulnjake.

Nekateri so dolgo mislili, da le neke posebne vrste čebel ropajo in da jih pri tem vodi poseben nagon. Drugi so pa mislili, da čebele pojdejo ropat, če se jim mej med daje vina, žganja, ruma i. t. d. Ta vera je še sedaj po Kranjskem razširjena, in čebelarji večkrat dolžé druge, da pošiljajo svoje čebele ropat.

Natančneja opazovanja so pa pokazala, da ima vsaka čebela nekak nagon do ropanja. Ta nagon je združen z marljivostjo njeno. Vspeh pa povekša ta nagon. Čebele, ki začno ropati, težko še kdaj ta posel opuste. Navadno pri tem poginejo.

Čebele pa ne ropajo vsled lakote, temveč je vsled lakomnosti. Lačne čebele se ne upajo na rop, temveč le site in močne. Na rop pojdejo čebele le v lepih dneh. Napadajo najrajše panjeve ki nimajo matice, ali so pa tako slabi in ne morejo zavrniti sovražnika. Naprej pošljejo ogleduhe, ki vse ovohajo. Čebelo, ki hoče ropati, spoznaš že po letanji. Plaho kakor tat se priklati v tuje stanovanje. Če jo čebele odpode, pa hitro uide. Toda kmalu se zopet povrne in zopet skuša priti v panj. Če pri izletni luknji ne more, pa skuša v panj zlesti skozi kako špranjo. Če se posreči ogleduhu, da zleze v kak panj, se hitro povrne domu, naznanit tovarišicam, ki hitro razumejo naznanilo. Takoj se odpravijo na rop, ogleduhi jim kažejo pot. Gorje panju, katerega napadejo. Če ne brani dobro lastnine in čebelar sam jim ne pomaga, ga popolnoma oropajo. Matica v boji gotovo zgubi življenje. Navadno le malo čebel ostane v panji, roparice odneso seboj ves med in še satovje razdrobé.

Roparice pa niso zadovoljne s tem, da so oropale jeden panj, kmalu poskusijo še druzega in čebelarju napravijo veliko škode. Večkrat pa napaden panj kmalu spozna, da se ne more ustavljati in domače čebele se pridružijo roparicam in še pomagajo odnašati med. Roparstvo se včasih jako širi. Včasih vse čebele kacega ulnjaka začno ropati. Ne napadajo le ulnjakov, gredo tudi v cukrarne, kjer seveda večinoma poginejo.

Čebele, ki so začele ropati, več ne hodijo na pašo, in zatorej za čebelarja nimajo nobene vrednosti več. Dlačice po telesu zgube in zatorej niso več za nabiranje cvetličnega prahu. Med, ki ga prineso pojedó in pokaže se kmalu, da tuje blago nima teka. Da se obvaruješ roparic, dobro storiš, če pomladi in jeseni, kadar ni več dosti paše, izožiš izletne luknje, da more samo jedna čebela iz panja ali pa v panj. Pazi, da okrog ulnjaka ne razstreseš kaj medu, ker to privabi roparice. Z medom namazanih posod ne smeš imeti v ulnjaku ali blizu ulnjaka. Če si razstresel kaj medu, posuj hitro s prstjo, pepelom ali pa peskom ali pa izmij z vodo. Krmi čebele že v temi zvečer. Še ne popolnoma izpraznjene posodice za krmljenje poberi drugi dan zjutraj.

Ker roparice napadajo najrajše panjeve brez matic ali pa prav slabe panjeve sploh, zato ne trpi v ulnjaku takih panjev, temveč jih združi z drugimi. Panjev brez čebel, v katerih je še satovje, ne puščaj v ulnjaku, drugače, da si dobro zamašil izletno luknjo, da nobena čebela ne more v panj.

Če opaziš, da prihajajo že poslani ogleduhi v kak panj, ali že prihajajo roparice, zamaši izletno luknjo napadenega panja skoro popolnoma, da se domače čebele morejo postaviti v bran. Izletno luknjo je dobro namazati s kako močno dišečo stvarjo, n. pr. petrolejem, ker to odganja roparice. Tudi pomaga, če se roparice poškrope s škropilnico z vodo. Če čez izletno luknjo obesiš vlažnega sena ali pa trave, se roparicam vzame pogum, in večkrat jo potegnejo.

Če se je že začelo klanje, zadelaj izhodno luknjo z ilovico, da roparice preslepiš. Skozi ilovico naredi majhno luknjo, da čebele morejo ven in notri. Domače čebele, katerim je izletna luknja dobro znana, že najdejo vhod, tuje pa navadno ne.

Nekateri čebelarji imajo navado, da pred izletno luknjo pošev postavijo kvarto ali kako drugo stvar, tako da čebele morajo v panj okrog te stvari in tako roparice ne najdejo pota v panj. Če še to nič ne pomaga,

obrni panj, da je izletna luknja notri obrnjena, ali pa še bolje vzemi ga iz ulnjaka in deni ga v klet. Na njegovo mesto deni prazen panj. Panj imej tako dolgo v kleti, da roparice več ne hodijo v postavljeni prazen panj. Tako se vsaj deloma odkrižaš roparic.

Poučni in zabavni del.

Romanje Slovencev na Ren.

Mnogo dobrih sestavkov se je že čitalo o romanji Slovencev na Ren, namreč v Achen, Köln in Trier. Trajalo je to romanje od 12.—19. veka in je velike pomembe v verskem in narodnem oziru za slovenski rod. V verskem oziru zaradi tega, ker jasno priča, kakor romanja v mnoge druge svete kraje, o živi veri starih Slovencev, in v narodnem oziru zato, ker dokazuje, da Slovencem vsi hudi časi niso mogli izruvati čuta narodne jedinosti. Skupno so se namreč odpravljali na božjo pot Slovenci s Koroške, Kranjske, Štajarske in celo iz slovenskega dela Ogerske. Imeli so skupaj svoj altar in od l. 1495 svojega duhovnika v mestu Achenu.

Prav osupnilo nas je tedaj poročilo, katera je prinesla zadnji ponedeljek „Laibacher Zeitung“ o govoru g. J. Schmidta, ki je predaval na shodu muzejskega društva „über die sogenannten windischen Wallfahrten und die Ursachen ihrer Entstehung.“ Ta sestavek pobija obojin vzvišeni pomen romanja Slovencev na Ren in natvezi v malih besedah toliko zgodovinskih neresnic in bedastoč, da nam je pri omejenem prostoru težko na vse odgovoriti.

Najprej se g. Schmidt-u čudno zdi, da so Slovenci romali na Ren in ne nikamor drugam, ko so vendar imeli druga božja pota bolj blizu. — Resnica pa je, da so hodili Slovenci na božjo pot zunaj svoje dežele ne-le na Trsat, v Loreto in Rim, ampak celo na Španjsko k sv. Jakobu v Kompostelo. Romali so pa tudi na Ren in sicer, kakor drugi narodi, zaradi tega, ker so ondotna božja pota zaslovela po imenitnih svetinjah, katere se na istih mestih deloma še danes časté in hranijo. G. Schmidt pa trdi, da so Slovenci zato romali na Ren, ker so prebivalci od Spodnjega Rena obljudili naše dežele in iz neke stare navade, ker so prebivalci naših dežel že od nekdaj hodili na Ren v svojo domovino častit malike in urejat družinske razmere z ondi ostalimi rojaki. Ko bi te trditve imele vsaj senco zgodovinske podlage, bi se toliko ne čudili njih drznosti. Ali njihova podlaga je več kakor navadna fantazija, ker je pomešana z neresničnimi reki in legendami. Čujte! G. Schmidt razklada, da so bili nemški Treveri z Rena, katere je Primus Antonius l. 69 pr. Kr. premagal pri Kremoni, potem naseljeni v sedanjih slovenskih deželah in da imajo zato Dolenjci še zdaj navadni rek: „Kdaj bo Krementezar udaril čez mejo?“ in pripovedujejo, da se je sv. Feliks bojeval s Krementezarji. Od teh nemških Treverov bi bili tudi dobili imena kraji: Trebnje, Trebelno itd. — Toda pri vseh teh krajevnih imenih se z roko lahko potipa slovenska korenika, namreč treb ali trebiti, in niti najmanjšega dokaza nimamo, da bi se bili v teh krajih kompaktno naselili Nemci. O Krementezarjih pa Dolenjci gotovo še manj vedó, kakor o Plementezarjih.

Enako samo domišljija g. Schmidta zasaja Nemce s Spodnjega Rena v Hudinjo pri Celji, češ, na nemško malikovališče kaže navada, da ondi še sedaj spomladi okrog vozijo „babo“, in da to naseljenje razodeva že nemško ime „Kotting“ (Hudinja). Toda niti „baba“, niti Kotting nista iz nemščine. Baba bi bila vzeta, ako jo še okrog vozijo, iz slovenskega bajeslovja, Kotting je pa popačeno iz Hudinja in sicer je nastalo po ljudskem izgovoru iz lokala „v Hodinj“ (Chotin, Kotting). Komu ni znano, da Nemci v naših lastnih imenih, naj pišejo ali govoré, vedno zamenjavajo „h“ in „k“. Tako se je zgodilo tudi v tej besedi. Tedaj se pri nemški njeni obliki ne more glede pomena zaslediti nasprotstvo s slovensko obliko, kakor meni gosp. Schmidt, ali celo najti „der Begriff einer Gottesstelle“ in smešno je, ako kdo trdi, če tudi „mit einem kleinem Vorbehalt,“ da so kraju dali ime poganski Nemci, in da so šele pokristjanjeni Slovenci iz kraja, kjer se je služilo bogu („Gott“) gudja (tedaj iz Kottinga) napravili nasprotno, to je „Bösendorf“ ali Hudinjo.

V daljni razpravi pa g. Schmidt celo „Vorbehalt“ vrže v vodo in z vso gotovostjo (mit voller Bestimmtheit) trdi, da so bila na Šmarjetni Gori pri Kranju, v Cerngrobu in v Stari Loki nemško-poganska svetišča, in da so te kraje obljudili Nemci od Spodnjega Rena malo pred Kristusovim rojstvom. V dokaz mu služi to-le: na Šmarjetni Gori in v Stari Loki se je častila sv. Marjeta (s konjem), v cerngrobski cerkvi je vzidana ne-le pasja glava, ampak tudi tri glave poganskih bogov in pri ondotnem zvoniku se kaže, da je bil nekdaj rimski stražni stolp. — No, sv. Marjete cerkev pri Kranji je bila res sezidana v zelo davnih časih, kakor tudi cerkev sv. Jurija v Stari Loki. Zato imamo pač zgodovinske dokaze. Lahko se tudi trdi, da so cerkve sv. Marjete, sv. Jurija in sv. Vida med najstarejimi cerkvami v slovenskih deželah in umevno je, zakaj so se gradile po premaganem poganstvu prve cerkve ravno tem svetnikom na čast. Toda budalost je, govoriti zaradi tega na vseh takih krajih „von einer ursprünglich deutschen Ansiedlung“, kakor to dela g. Schmidt. Glave malikov v Cerngrobu vender niso nemške in zvonik tudi nikakor ne more biti iz rimskih časov, ker je bilo pred kratkim zgodovinsko dokazano, da se je iz temelja na novo sezidal šele leta 1522. Nobenega dokaza nimamo, da bi bili okrog Cerngroba kdaj naseljeni Nemci od Spodnjega Rena. Pač nam pa pove zgodovina, da so ondi naselili med čisto same Slovence frizinški škofje svoje nemške rojake iz sosednje bavarske dežele, in da se je okrog l. 1291 ta okraj imenoval „bavarski“. Toda ta priselitev Nemcev se je zgodila šele po 973. letu, kajti listina iz tega leta nam navaja v loški okolici samo čisto slovenska krajevna

imena, kakor: Žabnica, Suha, Loka, Selca, Sovra, Lubnik itd. in niti jednega nemškega imena ne zasledimo. Neresnično je tudi, da se v Otonovi listini poleg imena Lonce (ondi stoji Lonca) dobi tudi ime Lack, ki se je v starih listinah pisalo Lagkh. V omenjeni listini o besedi „Lack“ še ni sluha, marveč se čita še staroslovenski nosnik (Lonka). Spako „Lagkh“ so pa začeli pisati Nemci šele v začetku 16. stoletja. Pač pa stoji v omenjeni listini „Zoura“ (Sovra), in ne „Sora“. Vse to je bilo gosp. Schmidtu treba zavijati, da je s pomočjo svoje bujne fantazije srečno prijadral do napačnih in Slovence žaljivih sklepov, katere smo v začetku omenili, in zlasti do sklepa, da je bila kranjska dežela prvotno obljudena z Nemci od Spodnjega Rena.

„Laibacher Zeitung“ konča svoje poročilo tako: „Für die Landesgeschichte und für die Geschichte der Colonisation Krains sind diese Forschungen (Schmidt's) von grosser Bedeutung“. Mi pa sklenemo s slovenskimi Ločani: „Prav nikakega pomena ne more imeti za zgodovino kranjske Schmidt-ova „midla“.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

268.

Kongo. Neprijateljstvo domačinov. Kanibali.

Na vse zadnje je Stanley vendar pregovoril Tippo-Tipa, da je še ostal; primaknil mu je 100.000 frankov za dvajset dnij. Srečno so dospeli iz grozne šume, in dne 19. novembra so zopet ugledali veličanstveno reko. Stanley jej je dal imé Livingstone, ali geografi mu niso pritegnili, in ta velika afriška žila se dandanes povsodi naziva Kongo.

Stanley sklene, da se spusti po vodi. Ali kamo teče ta voda? Kamo ga bode prinesla? Ali je ta reka Lualaba, kakor jej tukajšni domačini velé, res Kongo, ali je Nil, ali Niger? Po vsem tem, kar je Stanley mogel izvedeti od Arabcev in črncev, slutil je da je na pravem sledu, da je to Kongo. Zapové, da se vdari na bobne. Vsi njegovi ljudje, Arabci in črnci so se zbrali.

„Prijatelji!“ nagovori jih, „vi ste veliko pretrpeli na dolgem potu skozi te neizmerne šume. Dosta potov ste Boga prosili, da bi vas pripeljal na boljši pot. Jaz sam sem iskal takega pota, ki me pelje k morju. In gledite, našel sem ga, vaša molitev je uslišana. Pogledite to veliko reko! Od početka sveta teče v miru in hladu. Še nikdar nobeden mojih bratov ni se vozil po njej. Po njej se pride k morju, po katerem se vozijo velike ladije, in na njegovih obalah stanujejo vaši in moji prijatelji. Nam je namenjena ta čast, da odkrijemo tok te reke, in se peljemo prvi po tej veličanstvenej vodi. Kaj ne, da me hočete spremiti?“

Odkimavanje in odločno ugovarjanje je pričalo Stanleyu, da se nobeden ne navdušuje za njegovo odkritje.

„Kako! Vi me hočete zapustiti, vi katere sem vodil skozi toliko nevarnosti, in katere sem vselej rešil! Vi, kateri ste me spremljali po velikih jezerih, kakor deca svojega očeta, vi me hočete sedaj ostaviti samega z belim mojim bratom? Kaj, vi se hočete povrniti v Zanzibar in reči, ga ste me ostavili sredi nepoznatih krajih, v divjej zemlji! Ali se upate povedati, da ste me prepustili gotovej smrti! Ne ne, tega ne bodete storili! Alo, junaci moji, pokažite mi one, v katerih bije levje srce! Pokažite mi one, kateri hočejo iti z menoj!“

Ta hip pade pred Stanleya črnec, kateri je bil krmilar ladije „Lady-Alice“ na jezeru Njanza, in zavpije: „Gospodar, jaz že, jaz grem z vami do smrti!“

Njegov izgled je potegnil še 37 drugih, ostali se niso premaknili.

„Dobro“, reče Stanley, „dosta jih imam. Svojo ladjo hočem postaviti na reko, in nočem je preje zapustiti, dokler ne dovršim svojega dela“.

Arabci, pa tudi Tipo-Tip, ostrmeli so. Stopili so k Stanleyu in začeli ga nagovarjati, da pusti te smele osnove. Govorili so mu o slapovih, kanibalih, o bojnih plemenih, in prorokovali so mu, da se bode ta pustolovina izvršila z gotovo smrtjo; vsega bode konec, njega in ljudij, katere vleče seboj.

Stanley jih je poslušal, ali odvrniti se ni dal od storjenega sklepa. In ta silna energija je napravila tolik moralen vtis na črnce in Arabce same, da nobeden ni odšel. In kedar se je neustrašeni preiskovalec vkrcal s svojo četo, vkljub neprijateljstvu ondotnih domačinov, s katerimi se je moral krvavo boriti, šli so vsi za njim. Sedaj je razdelil ekspedicijo na dva oddelka: jeden oddelek se je peljaj po reki v čolnih za ladijo, drugi je prodiral poleg obale. Oba oddelka pa sta bila blizu, tako da sta se mogla videti in si priti na pomoč, na večer pa so se zbrali v skupnem taboru na suhem.

Stanovniki ob obali so bili tako prestrašeni od prihoda teh tujcev po Kongu, da so v tropah bežali iz svojih sel, v katerih je vladal nepopisen strah in zmešnjava. Povsodi po selih je našla ekspedicija dosta hrane, pa tudi posameznih starcev in stark, kateri niso mogli pravočasno uteči, ali pa so bili preslabi. Vsi so mislili, da jim je vdarila zadnja ura, in dregetaje so odgovarjali na razna vprašanja. No kmalu je bilo jasno Stanleyu, da se domačini sedaj prekrivajo, da ob ugodnej priliki vdarijo na ekspedicijo in jo uničijo.

Ali to je bil samo uvod. Kmalu so se domačini ohrabrili, in začeli so napadati Stanleya na samem Kongu. Sedaj se ni moglo več iti naprej, treba se je bilo vedno biti, včasih po več potov na dan.

Dne 8. decembra je bila ekspedicija v taboru na desnej obali. Nakrat zaropočejo bobni in bojni rogovi se razlegajo po okolici. Kmalu na to se pokaže 14 velikih čolnov z oroženimi domačini in se posta-

vijo v bojni red pred mestom, kjer je bil tabor. Divjaki začnó kričati Stanleyu, naj se gré bit na reko. Po nalogu Stanleyevem so odgovorili tolmači, da ima samo jedno ladijo in pet čolnov samih bolnikov, da ni prišel vojskovat se ž njimi, toraj se noče biti.

Na ta odgovor so se divjaki začeli zaničljivo smejati. Kmalu na to so se spustili vsi čolni proti obali mej groznim tuljenjem divjakov. Stanley razvrsti svoje ljudi na obali in čaka. Kedar se neprijateljski čolni približajo obali, začne jedna polovica divjakov metati otrovane strelice, a druga brzo veslati k obali. Stanley gleda in opazuje, in ko meni, da je ugoden čas, zapové tridesetorici izpaliti puške. Uspeh je bil diven, neprijatelj se umakne več kot 150 metrov, ali boj vedno nadaljuje.

Stanley zapové svojim ljudem, naj le streljajo, on sam pa se z odbranimi možaki in s Tippo-Tipom vkrca na ladijo in se spusti na sredo reke. Ko divjaki ugledajo ladjo, vdarijo v divji in vesel krik. Ali veselje jih kmalu mine. Ko se jim Stanley dovelj približa, zapové najubojnejši strel; vsako zrno je menda pogodilo, čolni so se potopili, in v petih minutah se je boj tako rekoč izvršil.

No Stanleya je skrbel oddelek, kateri je peš stopal ob obali pod načelništvom Pocockovim, in ga ni bilo že dva dni na izpregled. Spusti se po reki s svojo ladjo, in ko opazi pritok reke, plove po njem ter tako najde oddelek, ki je iskal prehoda. Izvedel je, da so mu ljudje zašli, da so se morali biti z domačini, da je ubit jeden mož, štirje pa zelo ranjeni.

Dva dni pozneje je bil Stanley napaden v samem taboru. Divjaki so že bili obkolili tabor na 15 metrov daljave. Mislili so, da se je Stanley zato izkrcal, ker se boji. Boj je bil hud, ker sta si nasprotnika blizu stala. Cele stotine črncev so se zaganjale na utrjeni tabor, in če so bili odbiti, povračali so se s toliko besnostjo, da so se cevi pušk malo ne dotikale njihovih prs.

Tega ropota, krika, klicanja, zavijanja, odmevanja bojnih rogov, pokanja pušk, zdihovanja in stokanja žena, dece in ranjenih ne more nobeden pozabiti, kdor je videl to grozno klanje.

Ta obupni boj je trajal že dve uri, ko solnce zaide. Več potov so že hoteli nekateri prestrašeni Zanzibarci, da pobegnejo, da zapusté tabor in se umaknejo v čolne, ali Pocock in Uledi, Stanleyev vodnik, prignala sta jih vsak pot nazaj v ograjo.

Ko je solnce zašlo, umaknil se je neprijatelj, ali petje bojnih rogov od slonovine, povečano z gozdnim odmevom, čulo se je vso drago noč. Pa tudi posamezne strelice so prifrčale po noči v tabor.

Okoli enajste ure na večer se je vleklo nekaj črnega pod grmi in se plazilo vse bliže. Stanley stopi k Uledi-u, ki je bil na straži in mu reče, naj gré in pograbi nepoznati predmet, kateri se ne more jasno razločiti. Uledi gré, pa nakrat poskoči in zavpije; zadel je na divjaka, in šum v grmovji mu je pričal, da še drugi lezejo za njim.

Hvit! Hvit! Ploha strelic vdari sedaj v ograjo. Stanley, ki je s svojimi ljudmi ležal na trebuhu in pazil, začne streljati v bližnjo goščo, in kmalu je bilo tiho povsodi.

Novice.

— **Osebne vesti.** Majorja domačega pešpolka št. 17 gg Andrej pl. Slivnik in B. Putheani imenovana sta za podpolkovnika; istotako je imenovan za podpolkovnika poveljnik kranjske žandarmarije g. major K. Rummer. — Računski revident pri računskem oddelku finančnega ravnateljstva v Ljubljani, g. Anton Svetek, je imenovan računskim svetovalcem in načelnikom računskega oddelka.

— **Vzprejem pri g. dvornem svetniku baronu Heinu.** Minole dni poklonili so se novemu vodji deželne vlade gosp. baronu Heinu razne deputacije tukajšnjih oblastev, društev in zavodov. V razgovoru z gg. deželnimi odborniki je omenil g. dvorni svetnik, da je on edino le uradnik, kateremu je edino vodilo le zakon, ne pa pristaš nemške levice, kakor so pisali nemški listi. Deputaciji srednješolskih profesorjev je obljubil novi voditelj, da bode delal z vsem vplivom na to, da se zgradi v Ljubljani novo gimnazijsko poslopje. Vseh svetih dan poklonila so se mu načelništva c. kr. kmetijske družbe, rudečega križa, belega križa, mestni zastop i. dr. ter deputacija vseh narodnih društev. Na nagovor g. župana Grassellija odgovoril je gospod baron v gladki slovenščini in obljubil po svoji moči pospeševati koristi mesta ljubljanskega. Deputaciji narodnih društev, katero je vodil g. dr. vitez Bleiweis Trsteniški je zagotavljal, da bodo narodna društva v njem vedno nahajala pospeševalca svojih namenov.

— **Gledališki vlak** nameravajo prirediti štajarski Slovenci v Ljubljano.

— **Slovensko delavsko pevsko društvo «Slavec»** priredi v nedeljo dne 6. t. m. v Schreinerjevi pivarni „Martinov večer“.

— **Mrtvega našli** so v Laniščah na nekem podu 51 letnega gostača Antona Misbarja. Preobilo pitje žganja provzročilo ja nesrečneža naglo smrt.

— **Konsumno društvo,** ki bi prevzelo v svojo oskrb kupovanje čipek, prodajanje živeža, pijače in obleke, nameravajo ustanoviti v Idriji.

— **Nov tamburaški zbor** snuje se v Celji.

— **Mrtvega našli** so dne 1. t m. ob poti, ki pelje ra Gorenji Rožnik 41letnega Franceta Malenšenka, mizarskega pomočnika v Ljubljani.

— **V Savo skočila** je minoli petek zjutraj v Tomačevem pri Ljubljani žena posestnika po domače Zajca. Pred samomorom vrgla je pa v Savo še troje svojih otročičev, od katerih je bil najstarejši star 4 leta in najmlajši 2 meseca. Kaj je nesrečnico privelo do tega groznega čina ni znano, največ se govori, da se ji je v glavi zmedlo.

— **Redkost.** V Velikem Gabru vrgla je nekemu posestniku te dni telica tri teleta, ki so po spolu junčki. Vsi živijo in so prav čvrsti.

— **Umrl je** v Moggiu na Laškem dne 21. pretečenega meseca stavbeni mojster g. Franc Faleschini v starosti 76 let. Pokojnik bil je oče tukajšnjega stavbenega mojstra g. Franca Faleschinija in je zgradil več stavb na Kranjskem, mej drugim trnovsko cerkev v Ljubljani, cerkve v Stari Loki, v Premu, v Ribnici, v Laščah, dalje deželno prisilno delavnico i. dr.

— **Umrl je** na Dunaji minoli teden bivši deželni glavar kranjski dr. Friderik vitez Kaltenegger-Riedhorst, upokojeni finančni prokurator, častni meščan ljubljanski itd. Pokojnik bil je star 73 let in svoje dni kot deželni poslanec kranjski in mestni odbornik ljubljanski vodja nemškutarske stranke na Kranjskem.

— **Umrl je** v Zatičini g. Fran Fortuna bivši trgovec in mestni podžupan v Ljubljani. N. v m. p.

— **V mestno hranilnico ljubljansko** vložilo je meseca oktobra t. l. 478 strank 158.878 gld. 79 kr., vzdignilo pa 288 strank 162.821 gld. 76 kr.

— **Utopljenec.** Minoli teden potegnili so iz Ljubljanice truplo nekega Luke Žaklja. Nesrečnež bil je zadnji čas hlapec pri nekem gostilničarji v Kurji vasi, svoje dni pa premožen kmet v Godoviči. Nesrečna pijača je bila vzrok njegovemu propadu in najbrže tudi njegovemu žalostnemu koncu.

— **V sedemstoletni spomin,** odkar je dežela štajerska združena z Avstrijo, bode dne 20. novembra t. l. v Gradci veliko zborovanje v deželni hiši. Slovesni govor imel bode deželni glavar grof Wurmbrandt.

— **Vsi sveti.** Kakor vsako leto, tako bili so tudi letos na tukajšnjem pokopališči grobovi prav ukusno okrašeni z venci in cveticami in vse pokopališče je kar migljalo lučic. Izredno lepo vreme, kakoršno je malokdaj o vseh svetih, privabilo je na tisoče ljudstva na pokopališče. Pevsko društvo „Ljubljana“ zapelo je tri žalostinke ob sokolovi piramidi, „Slavec“ pa tri zbore ob velikem križi.

— **Ces. kr. okrajno sodišče v Cerknici.** Vsled nekega poročila došlega z Dunaja dovolila se je ustanovitev okrajnega sodišča v Cerknici. Cerkničanje vzeli so to vest radostno s streljanjem in razobešanjem zastav na znanje.

— **Hranilnico in posojilnico** ustanovili so v Šmarji pri Jelšah.

— **Kolera.** Dozdaj bilo je v tostranski državni polovici v Galiciji v 51 dneh 136 slučajev kolere, na Češkem 1, na Spodnjem Štajerskem 2 in na Dunaji 3 slučaji.

— **Požar.** V Skerlovici pri Velikih Lašičah uničil je dne 31. minolega meseca požar dvema posestnikoma Jerneju Petriču in Jan. Maroltu vsa poslopja. Škode je do 4500 gld.

— **Sumljiva smrt.** Dne 1. t. m. umrl je v Vrhu pri Litiji 50letni kajžar Jožef Pajk za boleznijo, o kateri se sumi, da je bila kolera. Tudi naztelesenje trupla ni odvrnilo vsega suma, da bi mož res ne bil za kolero umrl. Oblastva ukrenila so glede te sumljive smrti vse potrebne korake.

— **Električno razsvetljavo** sklenil je mestni zastop v Pulji uvesti po celem mestu.

— **Nesreča v cerkvi.** V Vinigori na Hrvatskem je med službo božjo začela neka ženska kričati, da se stolp podira, na kar je nastala silna zmešnjava. V gneči bilo je do 70 osob poškodovanih, nekateri so obležali tudi mrtvi.

— **75.000 goldinarjev** je glavni dobitek velike 50 kr. loterije. Opozarjamo naše čitatelje, da bo srečkanje vže 1. decembra t. l.

Naznanilo.

„Pred 5mi meseci izginil je iz Škofje Loke **Jože Rebolj** 54 let star, ki je bil 34 let kot hlapec v uršulinskem samostanu v Škofji Loki. Pri njegovem odhodu bil je v kmetski gorenjski obleki in imel je visoke škornje. Sluti se, da je ponesrečil. Bil je velike in močne postave 184 *cm* visok in manjkalo mu je spredaj na desni strani dveh zob. Kdor kaj o njem vé, prošen je, da naj to poroča **Janezu Rebolju** v Škofji Loki v samostanu.“ (12—1)

Jubilejske ustanove.

Podpisana zbornica razpisuje s tem za leto 1892. **osem cesar Franc-Jožefovih ustanov po 25 gld.** za onemogle obrtnike vojvodine Kranjske.

Prošnje naj se vpošljejo zbornici **do 20. novembra t. l.** in priloži naj se jim od župnijskega in občinskega urada potrjeno dokazilo, da je prositelj kaki obrt samostalno (na svojo roko) izvrševal, da zdaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog. (11—2)

V Ljubljani dne 25. oktobra 1892.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Velika 50 krajcerna loterija.

Glavni dobitek (10—10)

75.000 goldinarjev

Srečkanje **1. decembra.**

Srečke po **50 kr.** priporoča: J. C. MAYER, Ljubljana.

Odgovorni urednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.